

| PASMA MESECA

BERNARDINEC

LJUBEČ IN NEKOLIKO LENO BEN VELIKAN S STABILNIM ZNAČAJEM JE ODLIČEN DRUŽINSKI PES

Piše: **Katja ŽELJAN**

Fotografije: **Jana KREK**, osebni arhiv

Ste že slišali za Barryja, psa reševalca, ki je živel na začetku 19. stoletja in v gorah rešil več kot 40 človeških življenj, čigar ostanke še danes hranijo v muzeju v Bernu? Skoraj zagotovo pa poznate prikupnega filmskega junaka Beethovna, ki nas je nasmejal kar v petih istoimenskih komedijah. Tako Barry kot Beethoven sta predstavnika bernardincev, ene največjih pasem psov, ki za impozantno zunanostjo skrivajo zvest, dobrodušen, miren in preudaren značaj.

Bernardinec ima zelo staro poreklo; njegove prednike so namreč pred dvema tisočletjema Rimljani pripeljali v Švico. Nekoč je bila to kratkodlake napadalna pasma, potomec alpskih mastifov. Stoletja zatem so bernardince že uporabljali za iskanje pogrešanih v snegu. Leta 1049 je namreč sveti Bernard Menthonski na prelazu med Švico in Italijo, na 2469 nadmorskih metrih, ustanovil hospice oziroma zavetišča za potnike. Bernardinci, ki so bili v tistih časih približno tako veliki, kot so danes nemški ovčarji, so poleg iskanja pogrešanih v snegu poskrbeli še za teptanje in

prečkanje globokega snega. Kakor koli že – omenjeni prelaz se po svetem Bernardu Menthonskemu še danes imenuje Col du Grand St-Bernard. Prvi znani zapis o vlogi bernardincev pri reševanju iz snežnih plazov sicer izhaja iz leta 1786. Bernardinci so po tej svoji sposobnosti hitro zasloveli in sredi 19. stoletja so jih začeli načrtno rediti tudi drugje. Ime bernardinec pa se je za pasmo začelo uporabljati šele leta 1865, ko se je v samostanu svetega Bernarda začela čistopasemska vzreja. Že tedaj so menihi poznali dva tipa psov: kratkodlake, ki so jih uporabljali za delo (teptanje

snega, prevoz mleka, iskanje pogrešanih ljudi), in dolgodlake, ki so bili za življenje v snegu manj primerni, ker se jim je sneg sprijemal v kepe na dlaki. Najbolj znani bernardinec vseh časov pa je brez dvoma Barry, ki je v samostanu živel med leti 1800 in 1812. Lokalni dokumenti pričajo, da je rešil več kot 40 ljudi (nekateri viri govorijo celo o številki 100), ko je pogrešane našel in jih odvedel na varno. V spomin na tega junaka so postavili celo spomenik, nagačenega pa še danes hranijo v muzeju v Bernu. Že v tistem času so posneli značilne fotografije bernardincev z navezanimi sodčki

okoli vratu, v katerih je bila 'prva pomoč' oziroma žganje. Kot zanimivost naj povemo še, da je leta 2004 skrb za vzrejo bernardincev na omenjenem prelazu prevzela Fundacija Barry du Grand Saint Bernard.

Energičen mladiček postane miren odrasel pes

Bernardinec je ena največjih pasem psov: samci v višino zrastejo najmanj 70 in največ 90 centimetrov, samice pa najmanj 65 in največ 80 centimetrov. Samci tehtajo najmanj 80, samice pa najmanj 65 kilogramov. Znani so celo primerki, ki so tehtali več kot 100 kilogramov. Opravka imamo torej s pravimi pasjimi velikani, ki so izredno močni, a je kljub velikosti njihovo gibanje zelo harmonično. Glede na dolžino dlake ločimo kratkodlakega in dolgodlakega bernardinca. Dlaka je lahko gladka ali rahlo valovita, vendar nikoli skodrana. Osnovna barva dlake je bela, z manjšimi ali večjimi rdečimi polji ali povsem rdeče-rjavim plaščem po hrbtu, lahko pa je tudi rdeče rjav – tigrast. Sprejemljivi sta tudi rjavo rumena in črna barva po telesu. Obvezna je temna in simetrična maska, nujne so bele lise na prsih, šapah, vrhu repa in gobcu. Lise ali madeži na zatilju morajo biti beli. V mladosti so to živahni mladički, ki se radi igrajo in znajo biti kar temperamentni. Kasneje se umirijo in postanejo mirni psi s stabilnim značajem. Kadar je lastnik poln energije, bodo tudi oni pripravljene na akcijo. Ko pa se lastnik odloči za počitek, se mu bodo takoj in brez negotovanja pridružili. V odraslosti so kar nekoliko lenobni, vseeno pa jim dnevno privoščimo daljši sprehod, na katerem bodo zagotovo uživali. Tako bomo tudi poskrbeli, da ne bodo pretežki, saj lahko dodatna teža močno obremenjuje njihove kosti in sklepe. Le pri mladičkih pazimo, da omejimo gibanje, saj lahko čezmerna aktivnost poškoduje njihove še rastoče kosti in

sklepe. Pri bernardincu je izjemnega pomena zgodnja socializacija. Psa tako odvadimo skakanja po ljudeh in vlečenja na vrvici, dokler je še obvladljive velikosti. Kasneje bo to velik in močan pes, in če v mladosti ne vzpostavimo spoštljivega odnosa, bomo imeli veliko težav. Bernardinci so inteligentni psi in jih je mogoče naučiti raznolikih povelj. A vedeti moramo, da hitro izgubijo zanimanje in koncentracijo. Zato vzreditelji in lastniki priporočajo pozitivno spodbudo in šolanje skozi več krajših treningov. Večkrat je treba tudi ponovi-

ti ukaze, pa bomo dobili ubogljivega in poslušnega psa.

Najbolj srečni so s svojo družino

Kot pravi vzrediteljica Jana Krek, so bernardinci primerni tudi za zunanje bivanje, saj imajo poddlako, vseeno pa so najbolj srečni, ko so lahko s svojo družino. V stanovanju ali hiši so mirni, večinoma spijo ali ležijo in dejansko ne potrebujejo veliko prostora. »V tujini ni redkost, da so bernardinci notri in tudi pri nas vedno bolj pogosto vidimo bernardince v hiši.

Primerni so tudi za bivanje v mestih, vendar tam težje prenašajo vročino,« meni sogovornica. Kot ugotavlja, se bernardinci zelo lepo prilagodijo svoji družini. »Če je družina aktivna, tudi bernardinec rad pohaja naravi. Odrasli zdravi psi brez težav prehodijo več kot 10 kilometrov, vendar jim tak sprehod prav vsak dan ne bo všeč. Pridružijo se nam tudi v hribih, kjer pa je v poletnih mesecih potrebna previdnost zaradi nevarnosti pregretja. Radi tečejo, nas spremljajo ob kolesu ali rolerjih, lovijo palice, žoge, ali pa samo vohajo naokoli. Če kakšen

dan ali teden nimamo časa za daljše sprehode, se zadovoljijo s krajšim sprehodom, pa doma ne bodo zaradi tega nič uničevali. Če jih pustimo pri miru, bodo prespali 23 ur na dan,« je prepričana. »Bernardinec je primeren za ljudi, ki od psa ne pričakujejo hude poslušnosti, ki ne pričakujejo 24 ur na dan pripravljenosti za delo, ki se ne menijo za kakšno dlako na oblekah ali stanovanju in ki jih ne moti občasna slina na oblekah. Ljudje morajo biti tudi sposobni psa fizično zadržati,« še poudarja. V vročih dneh jih moramo obvezno peljati na sprehod zgodaj

zjutraj in pozno zvečer, podnevi pa jim moramo zagotoviti senco, dovolj vode in počitek. Obožujejo zimo, sneg in hladnejši del leta.

Pripravite dovolj prostora in hrane

Bodoči lastniki se morajo po besedah Jane Krek zavedati, da je to velik in težak pes. »V stanovanju je bernardinec miren, saj potrebuje samo prostor za svoje ležišče in bo nadvse srečen. Pri vožnji z običajnim avtomobilom zasede celoten prtljažnik, sploh če ga vozimo v boks in kar na-

enkrat zmanjka prostora za vso našo prtljago. Vedeti moramo tudi, da imamo velike težave, če se nam bernardinec poškoduje nekje na sprehodu ali v hribih, saj ga ne moremo nositi,« dodaja. Ker ti psi veliko pojedjo, ne preseneča, da so jih včasih lahko imeli samo mesarji in gostilničarji. »Odkar so na trgu briketi, njihova prehrana niti ni tako draga, sploh če jo primerjam s hrano za kakšne srednje velike delovne pasme. Psica ima dovolj 12 do 15 kilogramov kakovostnih briketov na mesec, samec jih potrebuje do 20,« še razloži Krekova.

ZNAČILNOSTI PASME

Odnos do družine in okolice

Če bernardinca že od malega navajamo na druge domače živali (kunce, mačke, kokoši ...), jih sprejme brez težav kot svoje krdelo. Malo več težav je običajno s tistimi živalmi, ki jih ni navajen; pri njih potrebuje več časa, da jih sprejme, se pa nanje slej ko prej navadi. Bernardinec je potrpežljiv pes, vendar je pri družinah z otroki potrebna previdnost, da pes nehote ne poškoduje (podre) otroka (lahko tudi z močnim repom). Ko ima dovolj otroškega živčava, se umakne (zato mora vedno imeti možnost umika). Novega človeškega člana sprejme brez težav, ker ni čuvaj. Vseeno bernardinca otroci ne morejo sami voziti na sprehod, saj jih lahko pes v hipu vrže po tleh. Če ima pasma pravilno socializacijo že v mladosti in če psa navajamo na druge ljudi, v odnosu do tujcev nima nobenih težav, meni Jana Krek.

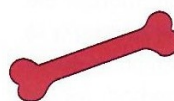
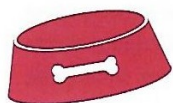
Nega in prehrana

Glede na dolžino dlake ločimo kratkodlakega in dolgodlakega bernardinca. Kratkodlake pse je treba krtačiti v času menjave dlake, dvakrat letno, druge nege z dlako ni. Je pa res, da je izpadanja dlake v času njene menjave veliko. Dolgodlaki bernardinca ima dolgo in gosto dlako s podlanko, zato je potrebno dnevno krtačenje okoli ušes, repa in pod tacami (v nasprotnem primeru se naredijo vozli, ki jih lahko odstranimo samo s škarjami) in vsaj enkrat tedensko krtačenje po celem telesu. Zaradi dolge dlake prinesejo s sprehoda več smeti (vejice, liste, na mokro dlako se prime pesek ...) in tu je potrebne malo več vsakodnevne nege.

Dedne hibe in bolezni

V pasmi sta zelo prisotni kolčna in komolčna displazija. Ti se na zunaj ne vidita, za diagnozo pa je nujno rentgensko slikanje. Po ugotovitvah vzrediteljice Jane Krek zaradi displazije pogine malo predstavnikov pasme. Več poginov, predvsem mlajših psov, je po njenih navedbah zaradi odpovedi srca in zasuka želodca, pri pasmi pa je tudi čedalje več raka. V zadnjem času ima vedno več psov težave s koleni (pretrgane vezi), tu in tam se pojavijo tudi bolezni oči, zaradi katerih pa psi ne poginjajo. Tem težavam se lahko izognemo z izbiro pravega vzreditelja. V nekaterih državah je zelo prisotna epilepsija, o kateri se po mnenju Krekove premalo govori. Omeniti je treba še drago zdravljenje, pa čeprav gre samo za kakšne malenkosti, saj so tablete običajno odmerjene glede na težo psa; in ta pri bernardinca vsekakor ni majhna. Povprečna življenjska doba znaša med 8 in 10 let; v zadnjem času se pojavlja tudi vedno več psov, ki dočakajo 11, 12 in celo 13 let, po drugi strani pa je tudi precej psov, ki poginejo (pre)mladi.

**“ PRI
BERNARDINCU
MI JE VŠEČ
SKORAJ VSE ”**

BESEDA POZNAVALCA: JANA KREK, PSARNA TYRONICA

Ko se je Jana Krek pred več kot 17 leti odločala o svojem prvem psu, si je želela imeti doma velikega in prijaznega kosmatinca. Kot priznava, niti ne ve točno, zakaj si je izbrala bernardinca. A odločitev je bila očitna prava, saj s predstavniki te pasme sobiva še zdaj. Z bernardinci se je podala tudi v svet razstav, šolanja in vzreje.

Zakaj ste se odločili, da se boste ukvarjali prav z vzrejo te pasme? Kje in kdaj ste dobili svojega prvega predstavnika te pasme? Kako razširjena je pravzaprav ta pasma v Sloveniji?

Ko sem se odločala za svojega prvega lastnega psa, so bili kratkodlaki bernardinci redki tudi v Evropi, internet

pa še ni bil tako razširjen. Po skoraj enoletnem iskanju in s pomočjo vzreditelja v Nemčiji sem prišla do Bine – moje prve psice, ki je prišla iz Francije. Bina je bila druga kratkodlaka bernardinka v Sloveniji; zdaj jih je v slovensko rodovno knjigo vpisanih že več kot 35 (in več kot 500 dolgodlakih). Takrat so bili kratkodlaki bernardinci tudi slabše zastopani na razstavah,

danes pa je razmerje drugačno in je na razstavah približno pol kratkodlakih in pol dolgodlakih bernardincev. Sprva mnogi sploh niso prepoznali kratkodlakega bernardinca, dandanes so takšni ljudje v manjšini. Zaradi Bine sem postala inštruktorica z licenco pri Kinološki zvezi Slovenije in zdaj vodim tečaje v pasji šoli; razstavljavka (v preteklosti smo prepotovali lep del

Evrope in se udeležili tudi nekaterih večjih razstav) in vzrediteljica, saj sem leta 2005 registrirala svojo psarno. Iz Bininega drugega legla je doma ostala Daja. Tudi ona je imela dve legli in zdaj imam doma njeno hčerko, Rozi. V Sloveniji je veliko nerodovniških bernardincev; rodovniško leglo imamo v povprečju eno na leto. Še vedno gre večino mladičev v tujino. Je pa pasma pri nas zelo poznana.

Kaj vam je pri tej pasmi psov najbolj všeč?

Težko izpostavim eno lastnost, ki mi je všeč pri bernardincih. Pri njih mi je všeč skoraj vse: njihova zunanost, barve, prijazen značaj, nezahtevnost pasme. Všeč mi je, da nimajo zahtevne dlake za nego, da psi ne lajajo, da niso čuvaji, da brez težav sprejmejo novo okolje (spanje v tujem prostoru ali vožnja v tujem avtomobilu nista težavi), da brez težav sprejmejo otroke v družino, da so v stanovanju mirni in ne divjajo naokoli, da imajo radi gibanje in šport, a ga vseeno ne potrebujejo veliko ... Všeč mi je, da so kot mladički aktivni, se pa po drugem letu zelo umirijo in kaj kmalu ugotoviš, da z njim nimaš več veliko dela.

Je to pasma, ki je primerna za začetnike ali izkušene lastnike? Kako aktivni morajo biti potencialni lastniki in komu bi to pasmo priporočili?

Pasma je primerna za začetnike, za družine z majhnimi otroki, saj so načeloma to prijazni in dobrodušni psi. Znani so tudi primeri, ko je bernardinec ugriznil otroka, odraslega, ali bil napadalen do drugih psov, zato se je treba pred nakupom prepričati o značaju staršev in dobro preveriti vzreditelja. Če mladiček prihaja od pravega vzreditelja (ki poskrbi za potrebno socializacijo mladičkov in jih navadi na različne situacije, zvoke, vožnjo z avtomobilom, ovratnico, različne ljudi, živa-

li...) in pravih staršev, potem je vzgoja samo osnovna (da lepo hodi na vrvici, da je prijazen do drugih psov, da sprejema druge male živali ...). Več dela imamo, če se pojavijo kakšne vedenjske težave. Sicer pa vsakemu novemu lastniku svetujem, naj se udeleži vsaj male šole. Tudi sama sem z vsemi svojimi psi objskovala malo šolo, čeprav sem tudi inštruktorica v pasji šoli. A doma se pes težko navadi na toliko drugih ljudi, zvokov, psov in situacij kot v šoli. In vsaka minuta, ki jo vložimo v mladička, se pozna, ko pes odraste. Odraslega psa z 80 kilogrami je namreč težko prepričati o kakšni stvari, ki je sami nočejo narediti, ali pa jih je strah. Zato pa je pomembno, da nam pes zaupa in da ve, da se mu ne bo zgodilo nič hudega, dokler bo z nami.

Za katere kinološke športe je ta pasma primerna in koliko gibanja potrebuje vsak dan?

Primerni so za skoraj vse pasje športe, večinoma sicer z omejitvami, in če udeležbo pri teh športih jemljemo samo za zabavo in izziv. Potrebujejo namreč več ponovitev kot drugi psi; pri poslušnosti ne smemo in ne moremo pričakovati eksplozivnosti in pripravljenosti na delo vsako sekundo. Zelo pomembna je pravilna motivacija, in da vaje niso dolge (vztrajnost ni njihova vrlina, zato pa moramo biti mi toliko bolj). Največkrat jih ovira ravno njihova velikost (pri rally obedienca je tunel prenizek, za hojo po ruševinah so preveliki in pretežki, pri agilityju je težava prenizek tunel, pri frizbiju so problem skoki, za obedience imajo premalo želje po delu). Vseeno pa imajo vse tri moje psi-ce narejen izpit A in BBH, Bina in Rozi imata narejen izpit rally obedienca I in II. Z Bino sem trenirala klasično sledenje, ker je imela zelo močan lovski nagon. Z Dajo sem dve leti za zabavo trenirala agility in se udeležila tudi nekaj tekem, Rozi pa ima narejen izpit delo z nosom 1 in 2. Se pa zavedam, da so treningi zaradi mene, ne

zaradi psic. One se nič ne vznemirjajo, četudi nas ni na poligonu celo leto. Pri šolanju moramo najti dobro motivacijo (običajno je to hrana oziroma igrača v mladosti), saj vaj ne izvajajo zato, da bi ugajali lastniku, ampak ker imajo od tega lastno korist.

Ima ta pasma kakšno manj zaželeno karakteristiko?

Imajo kar precej lovskega nagona (v kolikšni meri se bo razvil, je precej odvisno od staršev mladiča in od okolja, v katerem pes živi), čeprav nimajo namena poškodovati ali ubiti divjadi. Odpravljanje lovskega nagona pri odraslem bernardincu je zelo težaven in dolgotrajen proces, na srečo pa ti psi hitro odrastejo in se po drugem letu zelo umirijo (čeprav jih lovskih nagon še vedno premami tudi v pozni starosti). Nekateri psi se precej slinijo, kar je odvisno od tega, kako imajo oblikovane ustnice. Ni pa to tako grozno, da psi ne bi mogli bivati notri (slinjenje je najbolj prisotno pri hrani in ko je bernardincu vroče). Vzdrževanje starejšega bernardinca zna biti tudi precej drago, sploh če pes potrebuje redno kakšna zdravila in pomoč veterinarja.

Všeč mi je, da so kot mladički aktivni, se pa po drugem letu zelo umirijo in kaj kmalu ugotoviš, da z njim nimaš več veliko dela.

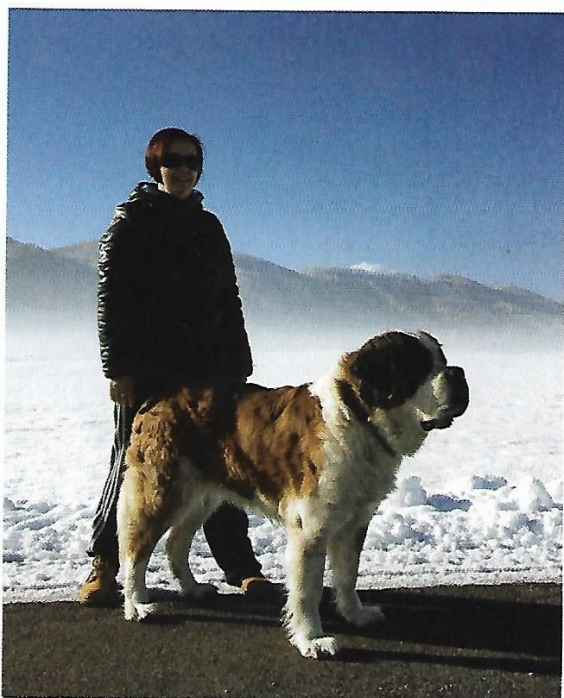

KAJ SO O BERNARDINCU POVEDALI DRUGI?

Vinko Kopač:

»Pri nas doma smo vedno imeli psa, želel pa sem si velikega čuvaja, ki bi bil hkrati primeren za družino. Bernardinci so me naravnost očarali s svojim nežnim pogledom, na drugi strani pa z velikostjo in mogočnostjo. Spoznali smo se z vzrediteljico Jano Krek in nestrpno pričakovali, kateri kuža bo prišel k nam. Takoj se nam je usidrala v srce s svojo prikupnostjo. Njen značaj popolnoma ustreza naši družini. Rina je pri nas že štiri leta. Je zelo prijazna, zaupljiva, tudi z drugimi psi se razume zelo dobro. Obožuje krajše sprehode, saj ni ravno pes z neomejeno količino energije. Prinašanja palic ima hitro dovolj in ni ravno najbolj vztrajna, kar pa je značilno za to pasmo. Naredila sva tudi pasjo šolo, da sva se bolje povezala. Otroke naravnost obožuje, a zaradi njene velikosti previdnost ni odveč. Je nepogrešljiv družinski član in je zelo zvesta družini. Ne bi si mogel želeli boljšega psa, kot je naša Rina.«

Magda Čuk:

»Bernandinka Beruška od Stražcu Hor je bila naš drugi pes in hkrati naš prvi čistokrvni bernardinec. Z nami je bila od leta 2007 do avgusta 2019. Za pasmo sta se navdušila sinova zaradi filmov Beethoven. Ko nam je poginila mešanka Liza, smo takoj začeli iskati novega psa, ker življenje brez psa ni bilo več mogoče. Stopili smo v kontakt z vzrediteljico Jano Krek, ki nam je pomagala, da smo dobili Beruško v zelo kratkem času. Prav vsi v družini smo jo vzljubili že ob prvem srečanju. Bivala je z nami in postala družinski član. Z njo smo hodili tudi v pasjo šolo in na presenečenje vseh je bila med najboljšimi. Letos avgusta je v starosti 12 let in pol umrla. Težko smo prenesli izgubo in seveda takoj vzpostavili stik z vzrediteljem na Češkem, kjer spomladi dobimo novega psa – bernardinca, dolgodlakega, punčko – kako pa. Bernardinec je namreč pes, ki nam ga ne more nadomestiti nobena druga pasma. Dobrovoljnost, prijaznost, vračanje ljubezni in ne nazadnje lepota in mogočnost psa ... To so stvari, ki so nas najbolj navdušile. Res je, da je z vsakim psom delo, a stvari, ki nam jih je vsem dala Beruška, se ne da ovrednotiti.«

Iris Westenburger:

»Že kot otroku so mi bili vedno všeč veliki psi. Moji starši so imeli pirenejskega ovčarja, zato mi je bilo od nekdaj popolnoma jasno, da mora biti v mojem življenju prostor za velikega psa. Ta priložnost se je pokazala leta 1999, ko smo kupili svojo hišo; in tako je spomladi leta 2001 k nam prišel prvi bernardinec. To je čudovita pasma. Nadvse ljubeča in zvesta, a hkrati tudi pozorna; predvsem pa vedno išče bližino svoje družine. To je naravnost odličen družinski pes, ki je samozavesten, miren, hkrati pa tudi ponosen. Mislim, da mi nobena druga pasma psov nikoli ne bo prirasla k srcu tako kot prav bernardinec. To je tako poseben pes! Do zdaj je pri nas doma živelo že sedem bernardincev, zato si življenja brez njih sploh ne morem več predstavljati. Moja Tyronica Sreča na vrhovi, ki prihaja iz Slovenije, od vzrediteljice Jane Krek, ima zdaj osem let in pol, je zdrava in v odlični formi, saj nikoli doslej ni imela težav z zdravjem. Pravijo, da imajo tisti ljudje, ki se odločijo za bernardinca, vedno bernardinca; v tem je zagotovo veliko resnice.«